

УДК 376.5 (147)

**FEATURES OF THE INDEPENDENT WORK OF FRESH-YEAR STUDENTS
ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ****Novikova T. / Новікова Т.П.***Candidate of Agricultural Sciences / канд.с-г.наук**Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини***Prytula O. / Пригула О.В.***teacher / викладач**Uman National University of Horticulture**Уманський національний університет садівництва*

Анотація. У статті конкретизовано поняття самостійна робота студентів та охарактеризовано основні її види. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних занять. Визначено зміст самостійної роботи студентів.

Ключові слова: самостійна робота, студент.

Вступ.

Одним зі шляхів реалізації ідей Болонської декларації є формування освіти як системи, яка спрямована на підготовку фахівців, здатних навчатися впродовж життя. Відповідно до цього сучасний етап розвитку освітньої системи характеризується докорінною перебудовою навчального процесу в закладах різного рівня акредитації. Перед освітою ставиться завдання максимального розкриття потенціалу кожної людини, підготовки її до постійного самовдосконалення, саморозвитку й самореалізації.

У зв'язку з цим, цікавою є думка приведена у статті О. Біди, О. Савченко, де говориться про важливість і цінність знань та досвіду, яких людина набуває власноруч: «...життям доведено, що тільки ті знання, до яких студент прийшов самостійно, завдяки власному досвіду, думці та діям, стають справді міцним його здобутком. Саме тому вища школа поступово переходить від передавання інформації в готовому вигляді до керівництва самостійною пізнавальною діяльністю студентів, формування в них досвіду самостійної навчальної роботи» [1].

Основний текст.

Мета статті: конкретизувати поняття самостійна робота студентів та охарактеризувати основні її види.

Згідно з пунктом 3 «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (Затверджено наказом Міністерства освіти України від 2.06.93 № 161), навчальний процес у вищих навчальних закладах здійснюється у таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота студентів, практична підготовка, контрольні заходи. У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») викладено стратегічні завдання реформування змісту освіти, серед яких виділяється і «формування готовності до самоосвіти», де самоосвіту розуміємо як освіту, що набувається у процесі самостійної роботи.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних занять.

Метою самостійної роботи студентів є набуття додаткових знань, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення фахових та дослідницьких умінь і навичок. Згідно вимог кредитно-модульної системи навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше $1/3$ та не більше $2/3$ загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення окремої дисципліни [2].

Значущість самостійної роботи у навчанні ґрунтовно висвітлено у педагогічних дослідженнях, в яких доводиться, що самостійна робота значною мірою визначає якість підготовки фахівців (А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Бондар, О. Мороз та ін.).

У теорії та методиці професійної освіти самостійну роботу студентів різних спеціальностей досліджували В. Луценко, І. Хом'юк, Г. Шайдур, Н. Шишкіна та ін.

Враховуючи різноаспектність, складність, стрімке оновлення сучасного наукового знання, зростання вимог до рівня професійної компетентності майбутніх педагогів, умінь самостійної роботи студентів ми розглядаємо з позиції компетентнісного підходу. У відповідності до ключових компетенцій, визначених Радою Європи, здатність самостійно здобувати нові знання й умінь, готовність до постійного підвищення освітнього рівня становлять сутність персональної компетенції фахівця [2].

У цьому зв'язку самостійну роботу ми розглядаємо як спосіб індивідуалізації процесу навчально-професійної підготовки студентів, як основу самоосвітньої діяльності та формування самостійності майбутніх учителів.

Самостійність розглядаємо як самостійність розуму особистості студента, в психології її тлумачать як: «індивідуальну особливість мислення людини, яка полягає в тому, що суб'єкт виявляє прагнення самостійно проаналізувати задачу, прийняти рішення і довести правильність його» [2].

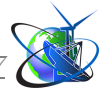
Тому крім формування знань, умінь і навичок самостійність розуму як якість особистості, як фахова компетенція має бути метою і результатом самостійної роботи студентів педагогічного вищого навчального закладу.

Зміст самостійної роботи студентів визначають: навчальна програма дисципліни, методичні матеріали, завдання та вказівки викладача. Самостійну роботу студента забезпечує система навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладача, практикум, навчально-методичний комплекс дисципліни тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента.

Для самостійної роботи студенту також має бути рекомендована відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

Самостійну роботу над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної

дисципліни студенти можуть виконувати у бібліотеці вищого навчального закладу, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), в домашніх умовах тощо.

При організації самостійної роботи студентів з використанням (наприклад, комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівців.

Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який студенти опрацьовували при проведенні навчальних занять.

Самостійну роботу студентів організовує викладач через систему домашніх завдань, виконання яких оцінюється і враховується до семестрової оцінки студента.

Використавши накопичений педагогічний досвід, Біда О. А. і Савченко О. П., так визначають види самостійної роботи студентів: за характером керівництва з боку викладача (опосередкована, безпосередня), за ступенем самостійності студентів (низька, середня, висока), за проявом студентами самостійних дій (обов'язкова, бажана), за тривалістю виконання (короткочасна, довготривала), за видами діяльності (навчально-пізнавальна, професійна), за формами організації (фронтальна, групова, індивідуальна), за місцем у навчальному процесі (аудиторна, позааудиторна).

Також у результаті діагностики стану сформованості у студентів навичок самостійної навчальної діяльності автори виявили недостатній рівень попередньої підготовки студентів до здійснення її та розвиток у них основних компонентів навчальної культури, а саме: незнання раціональних прийомів розумової діяльності, умов їх застосування, невміння працювати зі спеціальною літературою та іншими джерелами інформації, узагальнювати, систематизувати набуті знання, раціонально планувати й використовувати час навчальної праці [1].

Результативність самостійної роботи значною мірою залежить від способу її організації, особливо це важливо для студентів першого курсу навчання, у яких немає навичок, ще не вироблено звички і немає знань щодо способів самостійної роботи. У зв'язку з цим, корисною є розроблена Л. Б. Волошко технологія організації самостійної роботи (СР) студентів. Вона включає три етапи: інформаційно-адаптивний, процесуальний, контрольний-аналітичний.

На інформаційно-адаптивному етапі визначається мета, проводиться відбір і структурування змісту самостійної роботи, здійснюється конструювання завдань для самостійного виконання студентами.

Необхідною умовою організації СР є упорядкування навантаження на студента, що забезпечується відповідним календарним плануванням та узгодженням етапності виконання завдань самостійної роботи з різних навчальних дисциплін.

Саме на це звертаємо увагу студентів-першокурсників, які ще не мають досвіду роботи з великим обсягом матеріалу, винесеного на самостійне

опрацювання та різними його видами.

Процесуальний етап включає продуктивну самостійну навчальну діяльність студентів за участю викладача, який виконує функцію консультанта-тьютора.

Контрольно-аналітичний етап передбачає визначення рейтингу студентів з урахуванням результатів фактичного виконання завдань для самостійної роботи, а також коригування навчально-методичного забезпечення самостійної роботи[2].

Оптимізація самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу потребує узагальнення відомостей щодо основних видів самостійної роботи. Слід врахувати, що самостійна робота студентів-першокурсників повинна ґрунтуватися на індивідуальному підході з урахуванням інтересів, мотивів, потенціалу кожного студента для їхньої ефективної адаптації в умовах вищого навчального закладу.

Висновки: Види завдань для самостійної роботи студентів залежать від особливостей курсу або спецкурсу. Це можуть бути: реферування наукової літератури; пошук наукової літератури за певною темою; розв'язування задач; написання есе; розв'язування проблем; виконання певної практичної роботи; аналіз ситуаційних вправ; створення ситуаційних вправ; опрацювання певного матеріалу за навчальною літературою, створення структурної схеми прочитаного матеріалу тощо.

Самостійна робота студентів педагогічного навчального закладу є важливою складовою навчального процесу у підготовці майбутніх учителів, вона входить до основних компетенцій майбутнього фахівця. Формування умінь, навичок, способів організації самостійної роботи має велике значення для підготовки майбутнього педагога.

Література:

1. Біда О. А. Сучасні тенденції в організації самостійної роботи студентів ВНЗ / О. А. Біда, О. П. Савченко // е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» / Поточні номери журналу та їх автори/ Випуск № 2. 2010.

2. Загальна психологія : підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Либідь, 2005. 464 с.

Literature:

1. O. A. Bida. Modern trends in the organization of independent work of university students / O. A. Bida, O. P. Savchenko // e-journal "Pedagogical science: history, theory, practice, development trends" / Current issues of the journal and their authors/ Issue No. 2. 2010.

2. General psychology: a textbook / O. V. Skrypchenko, L. V. Dolynska, Z. V. Ogorodniychuk and others. K.: Lybid, 2005. 464 p.

Abstract. The article specifies the concept of independent work of students and characterizes its main types. Independent work of a student is the main means of mastering educational material in the time free from classroom classes. The content of independent work of students is determined.

Keywords: independent work, student.